

20.11.2024

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2025 talousarvioesityksen (HE 109/2024) täydentämisestä

Valtion velanhallinnasta

Eduskunta, Valtiovarainvaliokunnan verojaosto

1 Yleistä

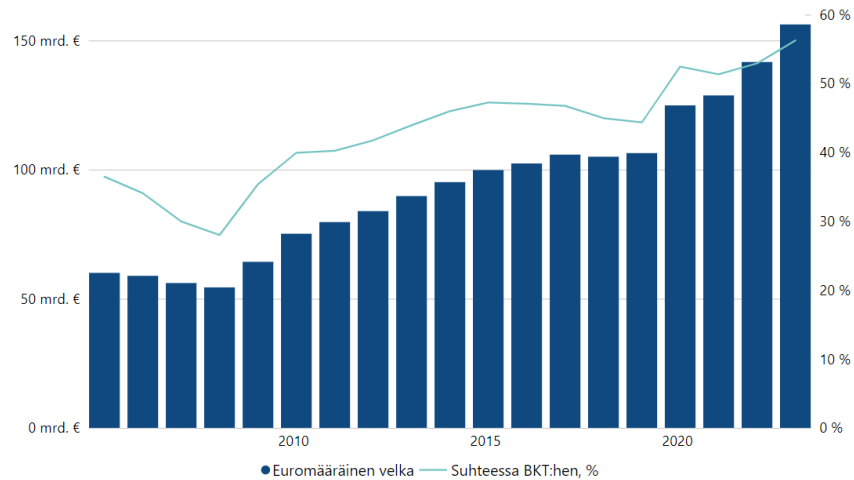
Valtiokonttori vastaa valtion velanhallintaan liittyvistä käytännön toimista. Valtiovarainministeriö vastaa velanhallinnan strategisista linjauksista. Ministeriön linjauksissa määritellään velanhallinnan pääperiaatteet ja -tavoitteet, siinä käytettävät työkalut ja riskitasot sekä muut huomioon otettavat rajoitukset. Valtion velanhallintaan määritellään kuuluvaksi valtion lainanotto, velan hallinnointi, maksuvalmiuden hallinta ja riskienhallinta. Lisäksi Valtiokonttori pitää yllä valtionvelkaan liittyviä tilastoja ja vastaa valtion luottoluokituslaitossuhteista. Valtionvelka on osa Suomen julkisen talouden velkaa.

2 Valtion velanhallinta vuonna 2024

2.1 Valtio ottaa uutta velka yli velkaa yli 11 miljardia euroa

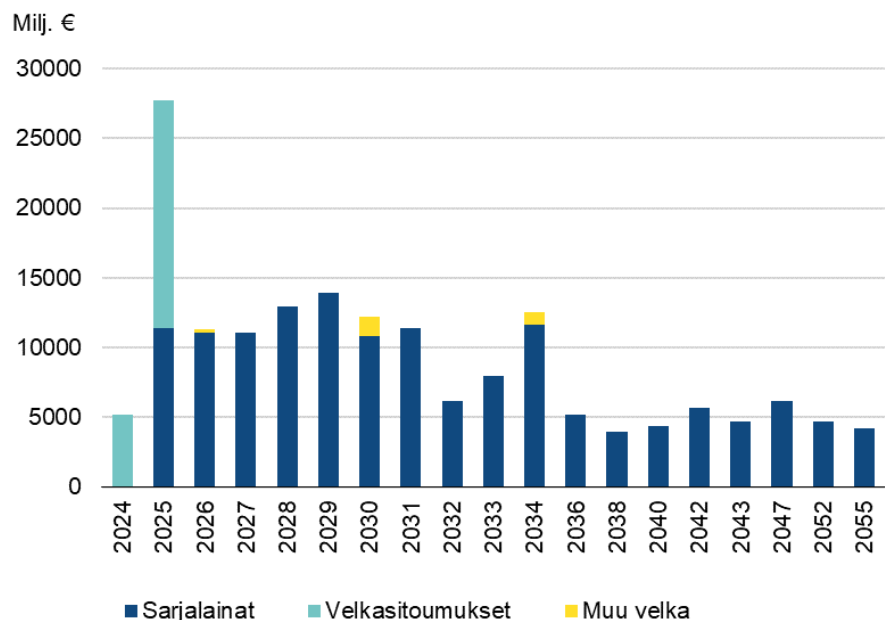
Valtion lainanoton avulla maksetaan takaisin erääntyvä valtionvelka ja katetaan valtion budjetin mahdollinen alijäämä. Lainanoton tavoitteena on tyydyttää valtion rahoitustarve kustannustehokkaasti ja tavalla, joka mahdollistaa rahoituksen saatavuuden kaikissa olosuhteissa. Samalla huolehditaan siitä, että valtionvelan koroista ja erääntymisistä aiheuttava rasitus valtiontalouteen jakautuu tasaisesti ja ennustettavasti.

20.11.2024

Kuvio 1. Valtionvelka ja BKT 2005 –2023.

Vuoden 2024 kolmannen lisätalousarvioesityksen mukaan Suomen valtio ottaa kuluvana vuonna 11,97 miljardia euroa uutta lainaa (nimellisarvoinen nettolainanotto). Täydennettynä erääntyvien ja uudelleen rahoitettavien lainojen osuudella velanoton kokonaismäärä on 42,2 miljardia euroa, mikä sisältää sekä pitkän että lyhyen yli vuodenvaihteen ulottuvan varainhankinnan osuudet. Valtion budjettitalouden velkakanta on tämän hetken arvion mukaan 167 miljardia euroa vuoden 2024 lopussa. Valtionvelka koostuu suurimmaksi osaksi sarjaobligatioista, joista laina-ajaltaan pisin erääntyy vuonna 2055.

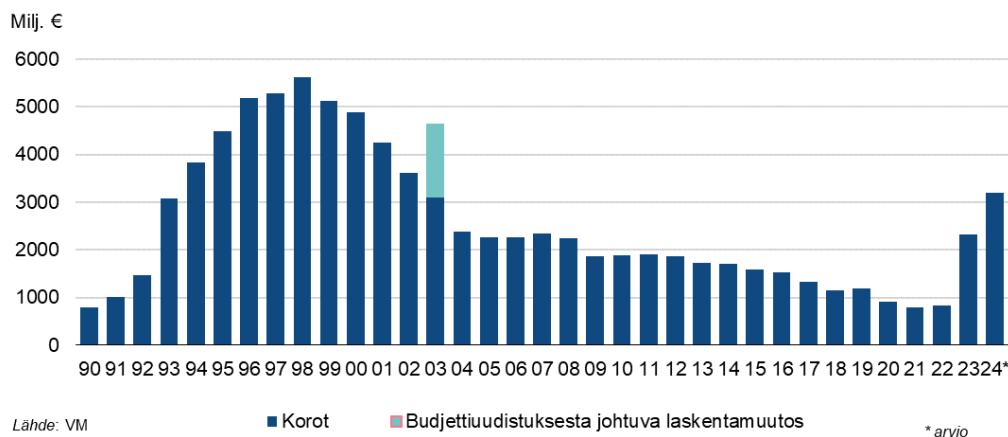

Lähde: Valtiokonttori

Kuvio 2. Valtionvelan kuoletukset.

20.11.2024

Budjettivelan kasvu ja korkotason nousu ovat kääntäneet valtionvelan korkokulut nousuun pitkään jatkuneen laskun jälkeen. Vuoden 2024 korkokulujen arvioidaan olevan 3,2 miljardia euroa. VM ennusteen mukaan budjettivelan korkokulut vuonna 2025 ovat 3,2 miljardia.

Kuvio 3. Budjettitalouden korkokulut 1990–2024.

2.2 Budjettivelan rahoitus- ja korkoriski

Valtion budjettivelan keskimaturiteetti oli lokakuun lopussa 2024 noin 7,8 vuotta ja velan keskimääräinen uudelleenhinnoittelu aika noin 4,9 vuotta. Budjettivelan efektiivinen kustannus oli noin 2%.

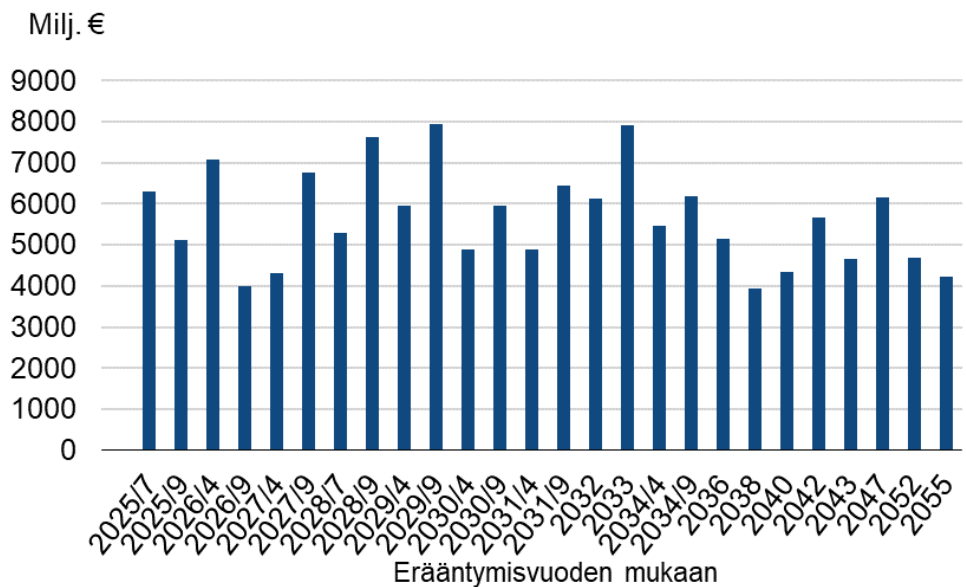
2.3 Varainhankintastrategia nojaa valtion viitelainoihin

Suomen valtio noudattaa lainanotossaan viitelainastrategiaa, jonka mukaan pääosa velasta otetaan euromääräisten viitelainojen muodossa. Valtion tarkoituksena on laskea liikkeeseen joka vuosi kolme uutta sarjaobligatioita, jotka heti liikkeeseenlaskuvaiheessa saavuttavat viitelainalta vaadittavan koon (EUR 3-4 miljardia), jälkimarkkinoiden likviditeetin ja laajan sijoittajapohjan. Ulkomaanvaluutanmääräinen lainanotto on valtiolle täydentävää varainhankintaa. Laskiessaan liikkeeseen lainoja muissa valuutoissa kuin euroissa valtio suojautuu aina valuuttakurssiriskiltä. Koko valtionvelka on suojaustoimenpiteiden jälkeen euromääräistä.

Valtion varainhankintaoperaatioita on toteutettu tasaisesti vuoden 2024 aikana. Tammikuussa valtio laski liikkeeseen uuden vuonna 2055 erääntyvän 30-vuotisen euroviitelainan, jonka koko oli kolme miljardia euroa. Vuoden toisen pitkän

20.11.2024

viitelainan liikkeeseenlasku ajoittui huhtikuulle, jolloin Suomen valtio laski markkinoille uuden kymmenvuotisen viitelainan. Lainan koko oli neljä miljardia euroa. Vuoden kolmas viitelaina laskettiin liikkeeseen elokuussa. Tätä viiden vuoden pituista viitelainaa myytiin markkinoille niin ikään 4 miljardin euron verran. Lisäksi valtio on järjestänyt vuoden 2024 aikana euromääräisiä viitelainahuutokauppoja, joilla on kasvatettu jo aikaisemmin liikkeeseen laskettujen viitelainojen lainakantoja.

Lähde: Valtiokonttori

Kuvio 4. Valtion viitelainat.

Lyhytaikaista eli alle vuoden mittaista lainanottoa toteutetaan valtion velkasitoumuksilla. Tänä vuonna näitä on laskettu liikkeeseen noin 19 miljardia euroa. Valtion velkasitoumuksia lasketaan liikkeeseen euromääräisinä ja dollari-määräisinä. Velkasitoumusten liikkeeseenlaskujen ajoitukseen vaikuttavat sekä valtion likviditeettiasema että sijoittajakysyntä.

2.4 Valtion maksuvalmiusasema hyvällä tasolla

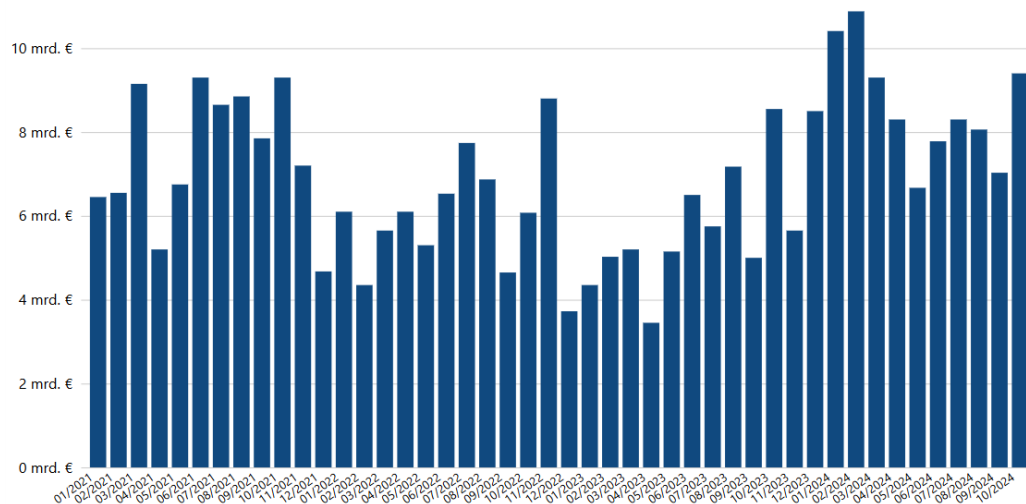
Valtiokonttori on vastuussa valtion kassanhallinnasta. Kassanhallinnan tärkein tehtävä on valtion maksuvalmiuden hoito ja turvaaminen. Kassavarat toimivat puskurina tuleville nettomenoille ja kassan koko riippuu tulojen, menojen ja varainhankinnan keskinäisestä ajoituksesta.

Valtion virastot syöttävät Valtiokonttorin hallinnoimaan kassaennustejärjestelmään tulo- ja menoennusteensa. Valtiokonttori seuraa ennusteiden avulla koko

20.11.2024

valtion tulo- ja menovirtoja sekä maksuvalmiutta ja varmistaa, että valtion rahat riittävät joka tilanteessa.

Lokakuun lopussa 2024 valtion likvidikassassa oli varoja 9,4 miljardia euroa. Kuluvana vuonna likvidikassa on ollut keskimäärin 9,2 miljardia euroa, kun se viime vuonna (2023) oli keskimäärin 5,6 miljardia.

Lähde: Valtiokonttori

Kuvio 5. Likvidikassa 2021–10/2024.

3 Vuoden 2025 näkymät

Valtion vuoden 2025 talousarvioesityksen perusteella uutta velkaa esitetään otettavaksi 12,2 miljardia euroa. Täydennettynä erääntyvien ja uudelleen rahoitettavien lainojen osuudella velanoton kokonaismääräksi arvioidaan noin 42 miljardia euroa, mikä sisältää sekä pitkän että lyhyen yli vuodenvaihteen ulottuvan varainhankinnan osuudet. Budjettitalouden korkokuluiksi arvioidaan 3,2 miljardia euroa vuonna 2025.

Lainanotto tullaan toteuttamaan Suomen valtion viitelainastrategiaa noudattaen. Pääosa pitkästä velasta otetaan euromääräisten viitelainojen muodossa, näiden tavoiteosuus velkakannasta on noin 85%. Lyhyen varainhankinnan tavoiteosuus velkakannasta on 10%, mutta sen osuus vuosittaisesta varainhankinnasta on lyhyen maturiteetin johdosta suurempi.

20.11.2024

4 Tietoa luottoluokituksista

Luottoluokitus on luottoluokituslaitoksen näkemys lainanottajan kyvystä ja tahdosta selviytyä taloudellisista velvoitteistaan. Päättäessään valtion luottoluokituksesta luottoluokittajat arvioivat mm. kansantalouden tilaa, julkisen talouden kuntoa ja poliittista järjestelmää.

Luottoluokittajat ilmoittavat arvionsa lainanottajaan liittyvistä luottoriskeistä kirjainyhdistelmällä, joista AAA kuvaa korkeinta mahdollista pitkäaikaisen velan luottoluokitusta. Sijoittajat hyödyntävät luottoluokituksia arvioidessaan sijoitukseen liittyviä riskejä.

Suomen valtio ostaa luottoluokituspalveluja kahdelta luottoluokituslaitokselta, jotka ovat Fitch Ratings ja S&P Global Ratings. Pitkän velan osalta Suomen valtion luottoluokitukset molemmilta luokittajilta ovat AA+. S&P totesi luokituksen näkymän lokakuussa vakaaksi, Fitch muutti näkymän negatiiviseksi elokuussa. Edellisten lisäksi on myös muita luokituslaitoksia, jotka osoittavat Suomen valtiolle luottoluokituksia. Luottoluokitukset tarjoavat Suomen valtion obligatioista kiinnostuneille sijoittajille kolmannen osapuolen arvion Suomen valtiontalouden tilasta.

Luokituslaitokset julkaisevat vuosittain Suomea koskevia analyysejä rahoitusmarkkinaosapuolten käyttöön. Suomen valtion luottoluokitus-suhteista vastaavana tahona Valtiokonttori julkaisee luokituslaitosten analyysit ja mahdolliset luokituspäätökset omilla verkkosivuillaan.

Lisätietoa valtion velasta ja velanhallinnasta osoitteessa:

www.valtionvelka.fi